

provincie **HOLLAND**
ZUID

STATEN

Lid Gedeputeerde Staten

J. Baljeu

Contact

070 - 441 86 88

j.baljeu@pzh.nl

Postadres Provinciehuis

Postbus 90602

2509 LP Den Haag

T 070 - 441 66 11

www.zuid-holland.nl

Aan Provinciale Staten

Datum

09-11-2018

Ons kenmerk

..

..

Uw kenmerk

..

Bijlagen

1

Onderwerp

Technische vragen Begroting 2019 (deel 2)

Geachte Statenleden,

Hierbij ontvangt u de tweede set aan antwoorden op technische vragen die zijn gesteld inzake de Begroting 2019. De antwoorden op de overige vragen ontvangt u zo spoedig mogelijk.

Op 31 oktober is tijdens de technische vragensessie Begroting 2019 een presentatie gegeven om een aantal onderwerpen verder toe te lichten. De presentatie is als bijlage opgenomen in deze brief. We zullen voor de komende P&C producten dit plenaire interactieve deel verder vorm geven.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

J. Baljeu

Ontvan gen	Partij	Vraag	Antwoord
30/10	GL	<p>Blz 9 Er wordt gesproken over het versnellen van de woningbouwopgaaf.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Met welke maatschappelijke partners worden er afspraken gemaakt? 2. Wat voor afspraken worden er gemaakt? 	<p>Hiermee wordt bedoeld op hetgeen is opgenomen in de GS-brief van 2 oktober, met de titel "Acties gericht op realisatie woningbouw: uitkomsten verkenningen en vervolgacties" (PZH-2018-664167257). Betrokken partners hierbij zijn het Rijk, gemeenten, regio's, corporaties en ontwikkelaars. Gericht op de in de brief genoemde acties "Vliegende Brigade" en "Beschikbaar stellen medefinanciering" wordt in 2019 verkend welke afspraken hierover met wie gemaakt kunnen worden.</p>
30/10	GL	<p>Blz 65</p> <p>- wat houdt het programma voor binnenvaart in? Wat zijn de daadwerkelijke resultaten? Hoe verhouden die zich tot de daadwerkelijke opgave?</p>	<p><u>Wat houdt het programma voor binnenvaart in?</u></p> <p>Dit college heeft in het collegeakkoord haar ambitie ten aanzien van de binnenvaart aangeven: een volwaardige modaliteit, door verduurzaming en innovatie.</p> <p>Met beperkte middelen is een proces opgestart om een versnelde beweging te krijgen richting schonere schepen, slimmere logistiek en beter benutten van onze vaarwegen.</p> <p>Onze focus is het mobiliseren van het netwerk, het signaleren van kansen en helpen deze te realiseren.</p> <p><u>Wat zijn de daadwerkelijke resultaten?</u></p> <p>Het netwerk is versterkt, er zijn nieuwe partners verbonden, ideeën zijn uitgewerkt en er is uitzicht op concrete zichtbare resultaten. Deze zijn vastgelegd in diverse strategische samenwerkingen:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. CLINSH, Europees project ter verschoning van de binnenvaart. PZH leadpartner, 17 EU partners, 37 schepen waarbij de uitstoot realtime wordt gemeten aan boord; b. Groene Corridor, een klimaat-neutrale goederencorridor 20 partners, c. Binnen de Groene Corridor zet de provincie in op de Programmatische Aanpak Gouwe; samenwerking diverse overheden om betere bereikbaarheid (weg en water) rondom de Gouwe te realiseren d. Topsector logistiek Lean&Green Offroad – New Ways Zuid-Holland; platform van verladers en logistiek-dienstverleners, bundelen van goederenstromen om CO2 uitstoot te verminderen. Eerste corridor van private partijen halen ca 12000 ritten per jaar van de weg af in de Rotterdamse Haven. Een tweede verwachte corridor met resultaten is de Corridor Rotterdam-Antwerpen. e. Smart Shipping, de next step naar emissieloos en autonoomvaren. Waaronder: samenwerking met RWS: ruimte geven in de regelgeving, ten behoeve van toegepaste innovaties op vaarwegen.

Ontvan gen	Partij	Vraag	Antwoord
			<p>Beoogde opening Fieldlab Smart Shipping te Delft (feb 2019). Inzet SBIR middelen voor verduurzaming provinciale vaarwegen Zuid-Holland.</p> <p>Nominatie door ICT Vakblad Computable –ICT project van het jaar binnen de overheid, waarmee wij de 2^e plek hebben behaald.</p> <p><u>Hoe verhouden die zich tot de daadwerkelijke opgave?</u></p> <p>We hebben veel beweging gebracht in de binnenvaartsector richting verduurzaming. Een sector die zich vooral laat omschrijven als behoudend, gefragmenteerd en met binnenvaartschippers met laag financieel draagkracht.</p> <p>Om een volwaardige modaliteit te kunnen zijn, is samenwerking in de keten noodzakelijk. We zijn er in geslaagd om de sector en de kansen van de binnenvaart te verbinden aan ketenpartijen.</p> <p>Daarbij zijn we erin geslaagd om de associatie met de binnenvaartsector om te buigen naar een innoverende sector die klaar is voor de toekomst.</p>
30/10	GL	<p>Blz 73 Er wordt gesproken het uitvoeringsprogramma hinderbeperkende maatregelen RTHA en de werving van de ombudsman RTHA.</p> <p>- Is niet van afgezien van de ombudsman? Hoe staat het met de rest van het programma?</p>	<p>Informatie over het definitief advies van de kwartiermaker (omgevingsombudsman RTHA) en het plan van aanpak hinder beperkende maatregelen komen als onderdeel van een integrale stand van zaken rond luchthaven RTHA naar de Staten.</p> <p>Naar verwachting zal bespreking niet eerder dan januari 2019 mogelijk blijken.</p>
30/10	GL	<p>Blz 89 Er wordt gesproken over de warmte/CO2-uitkoopplicht.</p> <p>- Wat houdt deze in en onder welke situaties wordt deze toegepast?</p>	<p>We willen onderzoeken of het mogelijk is en wat er voor nodig is om meer druk op de bedrijven te leggen, zodat wanneer een CO2 of warmteleiding langs hun bedrijf ligt of gelegd kan worden, zij ook daadwerkelijk warmte en CO2 zullen uitkoppelen.</p>
30/10	GL	<p>Blz 100</p> <p>- Welke juridische status hebben de regionale woonvisies?</p>	<p>In het Programma ruimte is aangegeven dat de provincie voor wonen verwacht dat de gemeenten gezamenlijk regionale visies opstellen en deze periodiek actualiseren. Regionale woonvisies zijn door de regio's vastgestelde beleidsdocumenten. Gedeputeerde Staten geven bij de aanvaarding van de regionale visies aan in hoeverre daarmee op regionaal niveau de ladder voor duurzame verstedelijking is doorlopen, zodat bij individuele bestemmingsplannen daar naar kan worden verwezen.</p>

Ontvan gen	Partij	Vraag	Antwoord
02/11	PvdD	<p>Pag.9</p> <p>Er wordt aangegeven dat het college de grote woningbouwopgave wil versnellen en klimaatadaptief uitvoeren. In 2019 worden hierover afspraken gemaakt met maatschappelijke partners. Kan dit wat nader worden toegelicht?</p>	<p>Klimaat-adaptief ontwikkelen en bouwen is niet of nog niet concreet verankerd in regelgeving, richtlijnen of standaarden. Klimaatadaptief bouwen vraagt daarom méér dan waartoe individuele partijen minimaal verplicht zijn of gevraagd worden. Provincie Zuid-Holland heeft het initiatief genomen om alle partijen in de bouwketen, zowel publieke (gemeenten, waterschappen, woningbouwcoöperaties), als private partijen (bouwbedrijven, ontwikkelaars, banken en financiers) te benaderen en te komen tot een Convenant Klimaatadaptief Bouwen om hiervoor commitment uit te spreken en afspraken te maken.</p> <p>Het convenant markeert het startpunt om met elkaar een minimum programma van eisen uit te werken en innovatief instrumentarium en werkwijzen te ontwikkelen waar mij klimaatadaptief ontwikkelen en bouwen daadwerkelijk in de praktijk gerealiseerd gaat worden.</p> <p>Op 4 oktober jl. is dit convenant door ongeveer 40 partijen – publiek, privaat – ondertekend. U bent hierover per brief PZH-2018-662318404 d.d. 25 september jl. geïnformeerd.</p>
02/11	PvdD	<p>Pag 10, 4^e alinea</p> <p>Wat houden de onderzoeken naar human capital precies in ?</p>	<p>Naar aanleiding van de vijf moties die tijdens de vorige begrotingsbehandeling (2018) zijn ingediend, is samen met de Economic Board Zuid-Holland een onderzoek naar Human Capital uitgevoerd. Het onderzoek brengt de specifieke Zuid-Hollandse problematiek op het brede terrein van Human Capital in beeld en benoemt mogelijke (structurele) oplossingsrichtingen.</p> <p>Zie voor een uitgebreidere achtergrond en opzet van het onderzoek het behandelvoorstel van 5 december 2017.</p> <p>De uitkomsten van het eerste deel van het onderzoek zijn tijdens de R&L commissievergadering van 31 oktober 2018 met de Staten gedeeld en is een doorkijk gegeven van het vervolgproces. Zie hiervoor ook de GS-brief Oplevering eerste deel Human Capital Onderzoek van 16 oktober 2018.</p>
02/11	PvdD	<p>Pag, 10 5^e alinea.</p> <p>Kan het open netwerk Voedselinnovatie wat nader worden toegelicht?</p>	<p>Het open netwerk Voedselinnovatie het Open Netwerk met de Zuid-Hollandse Voedselfamilies is een zelfstandig transitie- en innovatienetwerk. Deze samenwerking bestaat uit drie onderdelen, namelijk het Platform Duurzame Landbouw, het Kennis- en Ontwikkelprogramma en de Proeftuinen. Deze samenwerking heet ook wel de Zuid-Hollandse Voedselfamilies.</p> <p>In de begroting kunt u bij doel 1.5 (blz 59 ev) meer informatie vinden. Ook in het PZG bij doel 1.5 staat meer informatie en toelichting over het open netwerk en de Zuid-Hollandse Voedselfamilies.</p>

Ontvan gen	Partij	Vraag	Antwoord
02/11	PvdD	<p>Pag. 18, punt 20</p> <p>Voor een goede balans van vraag en aanbod van werklocaties wordt 1 mln euro beschikbaar gesteld. Krijgen PS hiervoor een voorstel voor en zo ja wanneer?</p>	<p>Het betreft hier middelen voor de uitvoering van het Vraaggericht bedrijventerreinenbeleid, Actieplan detailhandel en Discussienota kantoren. Een volledig uitgewerkt voorstel met exacte uitgaven is nog niet te geven maar het gaat om activiteiten op het gebied van kennis en informatie (o.a. organiseren masterclasses en deelname kennisnetwerk nieuwe binnensteden), onderzoek (o.a. behoeferamingen, koopstromenonderzoek, monitoring en evaluatie), stimuleren regionale afstemming, kosten adviescommissie detailhandel en uitvoeren pilots.</p> <p>De onderliggende actieplannen en toe te kennen bedragen per project vallen onder de verantwoordelijkheid van GS. In bijv. de voortgangsrapportage vraaggericht bedrijventerreinenbeleid zal uiteraard wel verantwoording afgelegd worden over de uitgevoerde activiteiten en de voortgang van het beleid.</p>
02/11	PvdD	<p>Pag. 19 6^e alinea</p> <p>Kan het project Living Labs Boeren met Hoog Water nader worden uitgelegd?</p>	<p><u>Kernvraag en aanpak</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Hoofdvraag van het project is: <i>Levert een bedrijfsmodel met kleine koeien, zonder krachtvoer, bij hoge grondwaterstanden een robuuster bedrijfssysteem voor de toekomst op dan de huidige bedrijfsmodellen?</i> • Voor de aanpak is gekozen voor een 'living lab' ofwel daadwerkelijk bedrijfsontwerp en -realisatie. Immers: zien is geloven en meten is weten. • Er ligt een concept projectplan, dat wordt aangescherpt door deze voor te leggen aan een brede groep deskundigen uit de praktijk en wetenschap. <p><u>Toelichting</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bodemdaling in de veenweiden is een actueel thema op de agenda van overheden. Ook het bedrijfsleven sluit nu aan; de bij de bodemdaling vrijkomende CO₂-emissie gaat een rol gaan spelen in het verduurzamen van de bedrijfsvoering. Er verschijnen diverse publicaties over het beperken tot daadwerkelijk stilleggen van de bodemdaling. De voorgestelde maatregelen zijn samen te vatten als "vernatten", "grondverbetering", "aanpassen/ veranderen van de functie" • Het 'vernatten' van de veenweiden stuit echter op grote weerstand van de huidige gebruikers. Veelal wordt geredeneerd vanuit de huidige context en optimaliseren we het huidige bedrijfsproces in kleine stapjes met slechts één of enkele aanpassingen. Vernatting vraagt echter om een nieuw

Ontvan- gen	Partij	Vraag	Antwoord
			<p>ontwerp van het bedrijfssysteem. Daarbij worden natte gronden als <i>uitgangspunt</i> genomen en wordt op basis daarvan het best passende bedrijfsconcept ontworpen. De koe, het management en het businessmodel staan ter discussie en veranderen gedurende de ontwikkeling mee.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De ontwikkeling van een landbouw en zelfs melkveehouderij met een sterk vernat veenpakket - waarbij een minimale hoeveelheid CO₂(equivalenten) vrijkomt- lijkt het meest verstandige vertrekpunt. • In het project wordt gekozen voor een bedrijfsontwerp in de vorm van een living lab waar onderzoek en kennisuitwisseling gecombineerd worden.<ul style="list-style-type: none"> - Een aantal uitgangspunten daarbij: Geen externe input van ruw- en krachtvoeder, Grondwaterstand 20-40 cm beneden maaiveld, Slootwaterstand variabel, Melkproductie, weidevogelbeheer, botanisch beheer - Resultierend in een balans tussen: Melkprijs (hoe kunnen we de melk verwaarden) (inkomen), Melkvolume, Carbon footprint, Netto N-balans, Netto P-balans, Waterbalans - Kunnen we –gegeven deze omstandigheden- een melkveebedrijf ontwerpen dat ook bedrijfseconomisch rendabel is?
02/11	PvdD	Pag. 40 goede kwaliteit en kwantiteit grond- en oppervlaktewater. Waarom wordt de droogte niet benoemd in het kader van een goede kwantiteit grond- en oppervlaktewater?	<p>Met het doel wordt beoogd het volgende te bereiken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Evenwicht tussen beschikbaarheid en vraag zoetwater voor nu en in de toekomst, met de voorkeursstrategieën uit het Deltaprogramma als leidraad; <p>In een droge zomer zijn vraag en aanbod van water niet in balans. In het Deltaprogramma, waar in de provincie samen werkt met andere partijen, is de strategie ontwikkeld om de balans te verbeteren en het watersysteem robuuster te maken (dus dat het systeem beter bestand is tegen extremen). Dit betekent dat maatregelen zijn ontwikkeld om de aanvoer van water te verbeteren. Tegelijkertijd wordt ook gekeken naar de watervraag kant: kan de vraag verminderen (bijvoorbeeld door andere teelten of andere functies).</p>

Ontvan gen	Partij	Vraag	Antwoord
02/11	PvdD	Pag. 43, 2 ^e alinea Wat wordt bedoeld met meerlaagsveiligheid?	Waterveiligheid is meer dan alleen bescherming door dijken en evacuatie. Traditioneel richt de waterveiligheid in Nederland zich vooral op het voorkomen van en beschermen tegen een overstroming. Meerlaagsveiligheid is een bredere benadering en richt zich (naast bescherming tegen water) ook op het beperken van de gevolgen bij een onverhoopte calamiteit. Het concept komt voort uit het Nationaal Waterplan. Meerlaagsveiligheid bestaat uit drie lagen: <ul style="list-style-type: none"> • Preventie: beschermen tegen water, bijvoorbeeld met dijken en waterkeringen; • Specifieke en duurzame ruimtelijke planning: door de manier waarop we de stad bouwen, kunnen we de gevolgen van een overstroming beperken; • Rampenbeheersing op orde krijgen en houden.
02/11	PvdD	Pag 46 In de begroting 2018 stond voor 2018 4 KRW grondwaterlichamen dat aan de KRW-doelen voldoet. Waarom is het in deze begroting naar beneden bijgesteld?	Er heeft geen bijstelling plaats gevonden. In de begroting is het volgende opgenomen: Eind 2018 is een tussentijdse grondwatermeting uitgevoerd. De resultaten zullen in de loop van 2019 bekend zijn. Gezien de trend is de verwachting dat van de 5 grondwaterlichamen binnen Zuid-Holland 4 grondwaterlichamen in goede toestand verkeren.
02/11	PvdD	Pag 49 tabel Waarom is de streefwaarde in 2019 lager dan de meetwaarde in 2017?	Voor de eerste reeks is het streven om een constant tevredenheidspercentage te bereiken, ondanks toenemende druk op de gebieden, verdere verstedelijking etc. Voor de tweede reeks wordt gestreefd naar een gestage toename van de tevredenheid. Voor beide indicatoren zien we dat de meting 2017 weliswaar boven de streefwaarde lag, maar gezien de ervaring met eerdere metingen, is het niet opportuun om de streefwaardenreeks hierop aan te passen.
02/11	PvdD	Pag 51 Waarom is in de begroting niet fase 2 van het ruiterspadenplan opgenomen?	Afgesproken is dat de commissie Duurzame Ontwikkeling uiterlijk in januari 2019 het voorstel voor fase 2 van het ruiterspadenplan ter bespreking krijgt aangeboden. Op basis daarvan kunnen PS een besluit nemen over de benodigde financiële middelen.. Dat kan het beste integraal afgewogen worden bij de Uitvoeringsagenda RGBL waar alle groen/blauwe claims/behoefte aan de orde komen.
02/11	PvdD	Pag. 54 onderaan Waarom is de meetwaarde van de biodiversiteit in 2017 lager gesteld dan de	We gebruiken nu voor de biodiversiteitsgraadmeter de door het CBS berekende LPI (Living Planet Index) van Zuid-Holland. Deze wijkt af van de voorheen gebruikte index en de waardes die nu in deze effectindicator staan wijken dan ook af van die in de oude biodiversiteitsgraadmeter. De LPI van Zuid-

Ontvan gen	Partij	Vraag	Antwoord																		
		nulmeting?	<p>Holland is berekend o.b.v. 226 soorten vogels, zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, vlinders en libellen waarvoor voor Zuid-Holland voldoende gegevens van goede kwaliteit beschikbaar zijn. De LPI is voor het jaar 2010 op 100 gesteld, de voor 2017 (feitelijk 2016, want i.v.m. beschikbaarheid gegevens loopt het altijd een jaar achter) berekende LPI is 98,73 (afgerond 99). Hoewel op een daling lijkt te duiden, is het verschil statisch te klein om daarvan te spreken. Het CBS beoordeelt de trend voor de periode 1990-2016 als "Matige toename" en voor de laatste 12 jaar als "Stabiel". Dit geldt overigens ook voor de LPI van heel Nederland, berekend o.b.v. dezelfde 226 soorten.</p> <table border="1"><caption>LPI Zuid-Holland (226)</caption><thead><tr><th>Jaar</th><th>LPI</th></tr></thead><tbody><tr><td>1990</td><td>85</td></tr><tr><td>1994</td><td>90</td></tr><tr><td>1998</td><td>95</td></tr><tr><td>2002</td><td>100</td></tr><tr><td>2006</td><td>100</td></tr><tr><td>2010</td><td>98</td></tr><tr><td>2014</td><td>98</td></tr><tr><td>2018</td><td>98</td></tr></tbody></table>	Jaar	LPI	1990	85	1994	90	1998	95	2002	100	2006	100	2010	98	2014	98	2018	98
Jaar	LPI																				
1990	85																				
1994	90																				
1998	95																				
2002	100																				
2006	100																				
2010	98																				
2014	98																				
2018	98																				
02/11	PvdD	Pag. 83 3 ^e alinea Er wordt gesproken over een innovatieteam. Wat gaat dit innovatieteam precies doen?	<p>Het betreft hier het per 1 september 2017 gestarte innovatieteam. Dit team voert samen met PZH collega's en externe partijen activiteiten uit gericht op:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zoveel mogelijk innovaties van buiten de organisatie naar binnen te halen en te verbinden aan onze eigen werkzaamheden/opgaven; 2. De eigen organisatie te innoveren, te beginnen bij het innovatiegericht maken van de inkoop; 3. Nog adequater te communiceren over innovaties die wij als PZH (mede) tot stand brengen. <p>Activiteiten die het innovatieteam tot nu toe heeft uitgevoerd zijn o.a. Het Festival van de Toekomst en het programma 'Startup in Residence' (werken met verschillende startups binnen PZH) dat ook in 2019 een vervolg (volgende editie) krijgt</p>																		

Ontvan gen	Partij	Vraag	Antwoord
07/11 DO	VVD	<p>Hoe wordt omgegaan met subsidieaanvragen voor projecten die niet op de kaarten (bijlagen 6 en 7) staan en dus nu nog niet voorzien zijn? Moeten die een jaar wachten? Of kan dat anders worden opgelost?</p> <p>Vraag heeft betrekking op de stukken 5-9 bij de begroting.</p>	<p>Subsidieaanvragen voor projecten die niet op de kaarten staan worden in 1e instantie afgewezen. Op de kaart staan de bestaande ruitervelden (bruin lijntje) en de ambities (rode stippellijn).</p> <p>De 1e fase: De subsidie is voor de bestaande ruitervelden (bruine lijn), groot onderhoud beheer, dus om in aanmerking te komen moet je op de kaart staan.</p> <p>De 2e fase: ambities (rode stippellijn) is een kaart in bewerking, welke nog moet worden vastgesteld en waarvoor ook de benodigde middelen beschikbaar gesteld moeten worden.</p> <p>Indien de projecten een bijdrage leveren aan het realiseren van de provinciale doelstellingen dan bestaat de mogelijkheid dat de subsidieregeling Groen hiertoe wordt aangepast door PS.</p>
	PVV	<p>Voorafgaand aan de PS vergadering van 14 november 2018 een schriftelijke reactie te geven over de stand van zaken van het Vanguard Initiative, naar aanleiding van een vraag van dhr. Mooiman (PVV)</p>	<p>Zuid-Holland is aangesloten bij het Vanguard Initiative, een netwerk van 30 Europese regio's. De regio's zetten zich samen met (MKB) bedrijven uit de verschillende regio's in innovatie te bevorderen en de Europese Commissie te bewegen daar meer middelen voor vrij te maken.</p> <p>Interregionale samenwerking tussen bedrijven is een zaak van lange adem en van goede aansluiting op wat bedrijven beweegt en wat voor hen werkt. Daarom zijn de 'Pilots', economische thema's waarop concrete business ('demo') cases worden ontwikkeld, de basis voor de samenwerking. Zuid-Holland is samen met Lombardije de trekker van de Bio Economy Pilot. Daarin wordt nu gewerkt aan een drietal demo cases in de bio based chemie waarvoor Europese bijdragen zullen worden aangevraagd.</p> <p>Inmiddels heeft de Europese Commissie voor het zogenaamde 'Meerjarig Financieel Kader' een fonds van € 1 miljard opgenomen voor onder andere deze pilots. Daarmee is een belangrijke stap gezet naar Europese bijdragen voor de regio Zuid-Holland.</p>
07/11 B&M	SGP/CU	<p>Uit de brief van BZK blijkt dat 2 gemeenten geen goedkeurende verklaring hebben, kunt u dit nader toelichten.</p>	<p>Er zijn in Zuid-Holland inderdaad twee gemeenten met een afkeurende verklaring op rechtmatigheid voor 2017, Bodegraven-Reeuwijk en Midden-Delfland.</p> <p>Ook zijn er drie gemeenten met een verklaring met beperking op rechtmatigheid. In bijna alle gevallen gaat het over niet Europees aanbesteden waar dit wel had moeten.</p> <p>Bodegraven-Reeuwijk betreft een oud contract waarvoor de resterende looptijd nu in een keer in de jaarrekening is opgenomen, zodat de accountant de komende jaren de fout niet meer opneemt. Bij zowel</p>

Ontvan gen	Partij	Vraag	Antwoord
			Bodegraven-Reeuwijk en Midden-Delfland worden maatregelen genomen ter verbetering. Er is geen sprake van preventief toezicht vanuit de Provincie Zuid-Holland.
07/11 B&M	SP/ Groep Leefbaar Zuid- Holland	Waarom nemen we een indicator opkomst verkiezingen op en waarom is de streefwaarde 55%	<p>De indicator "opkomst verkiezingen" komt voort uit de Regeling beleidsindicatoren provincies waarin 11 indicatoren verplicht zijn gesteld om op te nemen in de begroting en jaarrekening. De streefwaarde is, in tegenstelling tot wat abusievelijk in de commissie Bestuur en Middelen is gemeld, vast te stellen door de Staten.</p> <p>Wij hebben als organisatie maar beperkt invloed op de opkomstcijfers bij verkiezingen, immers, dit is een spel van landelijke, provinciale en lokale politiek. Vanwege deze beperkte invloed hebben we ervoor gekozen om voor de streefwaarde één waarde door de jaren heen te hanteren.</p> <p>De opkomstpercentages bij de provinciale verkiezingen in Zuid-Holland zijn de afgelopen jaren laag geweest, gemiddeld 47% bij de afgelopen 4 verkiezingen. Ook de opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen zijn relatief laag, met 55% gemiddeld. Alleen de opkomstpercentages voor de Tweede Kamerverkiezingen zijn vrij hoog, met 77% gemiddeld.</p>
07/11 B&M	Algemeen	Met betrekking tot de 19 onderwerpen die genoemd zijn in stap 2 Strategische Ontwikkelingen die verder zijn uitgewerkt zien we een aantal onderwerpen die in de begroting zijn opgenomen (B) en een aantal onderwerpen (bedrag) die nog niet opgenomen zijn. Welke afweging is gemaakt om te kiezen voor op te nemen in de begroting versus alleen inzicht te geven in het bedrag	<p>Het college heeft een beleidsrijke begroting gepresenteerd die doorgaat op het urgente pad van een slimmer, schoner en sterker Zuid-Holland. De inspanningen die nodig zijn voor de grote opgaven van Zuid-Holland mogen niet stilvallen. Daarbij zijn een aantal overwegingen meegenomen hoe om te gaan met de 19 onderwerpen;</p> <ul style="list-style-type: none"> • De middelen voor de tijdelijke arbeidscapaciteit nu gelijk meerjarig in de begroting te verwerken, zodat op deze onderwerpen het werk niet stilvalt tijdens de collegewisseling • Daarnaast is een afweging gemaakt of voor de onderwerpen gesproken kan worden over concrete en doelmatige beleidsvoorstellen. Dit was, bij het opstellen van de begroting niet voor alle voorstellen het geval. In die gevallen heeft het college het onderwerp en bedrag wel inzichtelijke gemaakt in de tabel op pagina 35 en dus niet verwerkt in de begroting. • Omdat het in sommige gevallen gaat om een meerjarig beslag (nieuwe collegeperiode) / hoog bedrag op de vrije ruimte is een afweging ook geweest of het aan dit college is om dit als zodanig te verwerken in de begroting 2019.

Ontvan gen	Partij	Vraag	Antwoord
07/11 B&M	SGP/CU	<p>Op pagina 4/5 van de Lid GS brief erratum/technische vragen begroting 2019 d.d. 5 november '18 de vraag over de toezending van het informatieplan zoals genoemd bij de investeringskredieten. Is de vraag of er meer inzicht kan worden gegeven in de opbouw van de € 7,5 mln</p> <p>De onderbouwing van met name de technische vraag over de 7,5 mln investeringskrediet moet beter.</p>	<p>In de begroting 2019-2022 wordt gemeld dat investeringen binnen de Bedrijfsvoering voor € 7,5 mln gerelateerd zijn aan het Informatieplan. Het relateren aan het informatieplan betreft een omissie.</p> <p>In de investeringen van 7,5 mln zitten onder meer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De investeringen die benodigd voor de continuïteit en vernieuwing van de bestaande automatisering in 2019 (€ 4,3 mln) en de arbeidskosten (€ 0,7 mln), welke onderdeel uit maakt van de lange termijn investering 2010-2019. • Investerings voor het hardware vervangingsplan waaronder bijvoorbeeld de vervanging van de tablets (€ 1,5 mln) • Voor de verbouwingen ICT werkzaamheden C/D (€ 1 mln).

Technische vragen uur Begroting 2019 inclusief Detailuitwerkingen in PZI,PZH en PZE

- Plenair deel
- Verdieping per onderwerp

We hebben tot 11uur

Financieel Beeld

Mutatieoverzicht 2019 - 2022

(bedragen x € 1 mln)		Nieuwe collegeperiode					Nieuwe collegeperiode			
		2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
xx	xxx									
20	Werklocaties	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0				
21	Expertisecentrum Opdrachtgeverschap	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2				
30	Overig	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
	Totaal Ontwikkelingen programma's	-20,9	-8,3	-7,3	-7,3	-6,3	-4,6	-4,6	-4,6	-4,6
D	Totaal Begroting 2019 (A+B+C)	3,3	-0,9	-3,1	-7,4	-10,0	-5,2	-8,2	-5,7	-9,2
E	Verrekening met algemene reserve *	-3,3	0,9	3,1	7,4	10,0	5,2	8,2	5,7	9,2
* een "min" is een toevoeging aan, een "plus" een onttrekking uit de algemene reserve.										

Financieel Beeld

Algemene reserve

(bedragen x € 1 mln)	Nieuwe collegeperiode						Nieuwe collegeperiode			
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Beginstand jaar	68,6	80,8	87,0	121,1	170,2	222,5	271,6	324,5	377,3	432,2
Af/bij: mutaties eerdere P&C producten	4,5	8,0	56,8	82,9	96,2	95,4	86,8	89,7	89,3	87,8
Af/bij: mutaties Kadernota 2019-2022	0,0	-5,1	-21,9	-30,7	-36,6	-36,3	-28,8	-28,8	-28,8	-28,8
Beginstand begrotingsjaar	73,0	83,7	121,9	173,3	229,9	281,7	329,6	385,5	437,9	491,2
Af/bij: mutaties Najaarsnota 2018	7,8									
Stand na Najaarsnota 2018	80,8									
Af/bij: mutaties Begroting 2019		3,3	-0,9	-3,1	-7,4	-10,0	-5,2	-8,2	-5,7	-9,2
Stand na Begroting 2019		87,0	121,1	170,2	222,5	271,6	324,5	377,3	432,2	482,0
Buffer weerstandsvermogen	-30,0	-30,0	-30,0	-30,0	-30,0	-30,0	-30,0	-30,0	-30,0	-30,0
Vrije ruimte (incidenteel)	50,8	57,0	91,1	140,2	192,5	241,6	294,5	347,3	402,2	452,0

Begrotingssaldo = 2,9 + 3,3 = 6,2

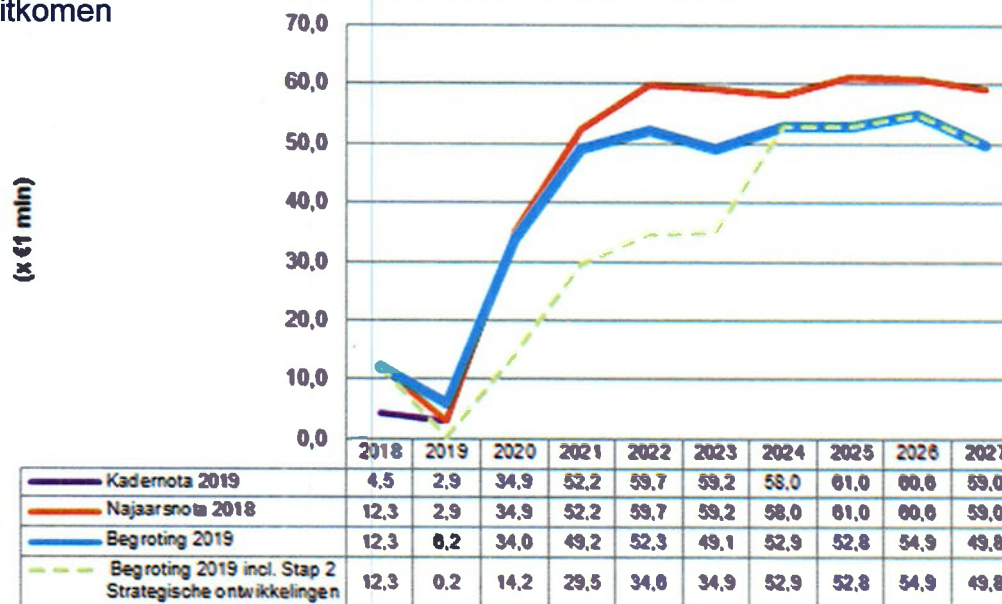
Financieel Beeld

Begrotingssaldo

Zal in werkelijkheid lager uitkomen

Verloop begrotingssaldo

zonder verrekening met algemene reserve

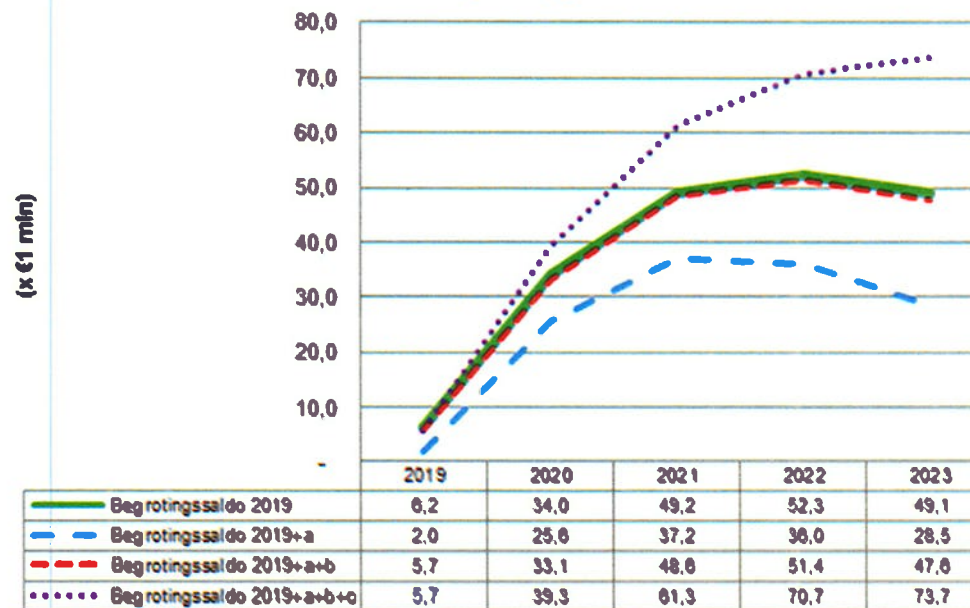

Financieel Beeld

Begrotingssaldo incl prognoses

Verloop begrotingssaldo op basis prognoses
zonder verrekening met algemene reserve

(bedragen x 1 mln)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
a Loonontwikkelingen (cao)	-4,2	-8,4	-12	-16,3	-20,6	-20,6	-20,6	-20,6	-20,6
b MRB-autonoom	3,7	7,5	11,4	15,4	19,1	19,1	19,1	19,1	19,1
c MRB-Indexatie opcententariaf	-	6,2	12,7	19,3	26,1	26,1	26,1	26,1	26,1

Strategische ontwikkelingen

1: Strategische ontwikkelingen

Dit zijn ontwikkelingen die we op ons af zien komen, maar waarvoor we nog geen keuze hebben gemaakt of er ook wat mee gedaan wordt. Één van de stappen die genomen kan worden voor deze ontwikkelingen is bijvoorbeeld een strategische verkenning.

2. Strategische ontwikkelingen die verder zijn uitgewerkt

Dit zijn ontwikkelingen waar bijvoorbeeld strategische verkenningen van zijn afgerond. Er is voldoende onderbouwing voor het onderwerp en de benodigde middelen. In afwachting van concrete en doelmatige beleidsvoorstellen blijven ze in deze stap staan.

3: Opnemen in de begroting binnen de programma's

Na akkoord door Provinciale Staten wordt het voorstel opgenomen in het betreffende programma en komen de middelen hiervoor ook beschikbaar, er wordt gestart met de uitvoering.

Reserves

kader: Beleidsnota reserves en voorzieningen 2015

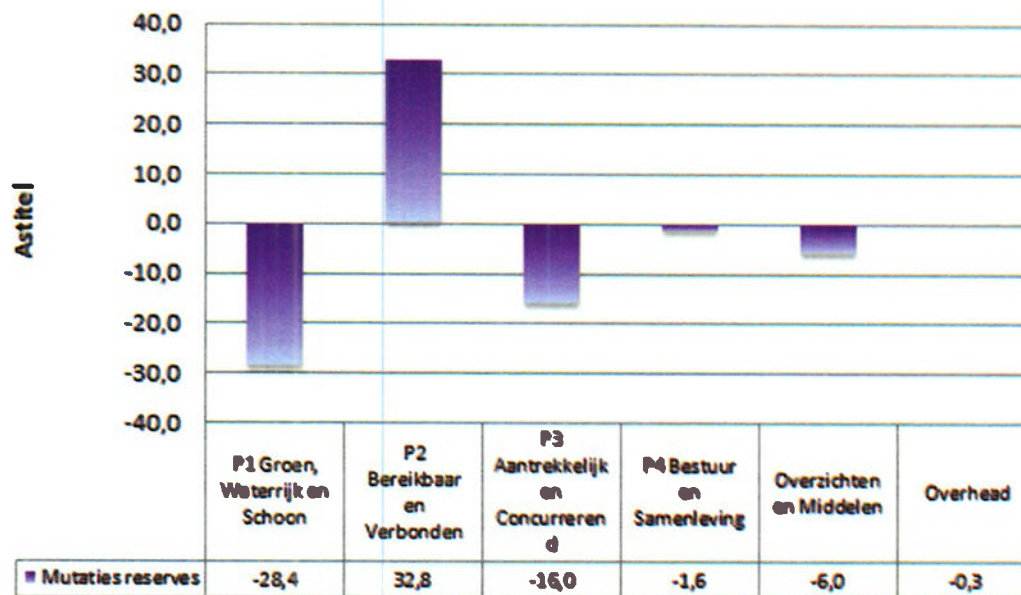
- Reserves zijn eigen vermogen
- Vormen reserves om risico's / onverwachte tegenvallers op te vangen, pieken en dalen in de exploitatiebegroting op te vangen en om in de toekomst een bepaalde prestatie of doel te kunnen realiseren.
- PS besluit over instelling, wijzigen en opheffen.
- Reserves moeten worden onderbouwd (naast onderwerp / bestedingsdoel ook functie, looptijd en bestedingsritme)¹

Uit botsproeven januari 2018: doorgaan met het verbeteren van de toelichting over de reserves (mate van beklemmdheid, looptijd e.d.) en de toegankelijkheid van deze informatie vergroten.

1) Deze onderbouwing komt voort uit de aanbevelingen van het onderzoeksrapport "reserves juist bestemd" dat op 26 augustus 2010 door de Randstedelijke Rekenkamer is aangeboden aan PS.

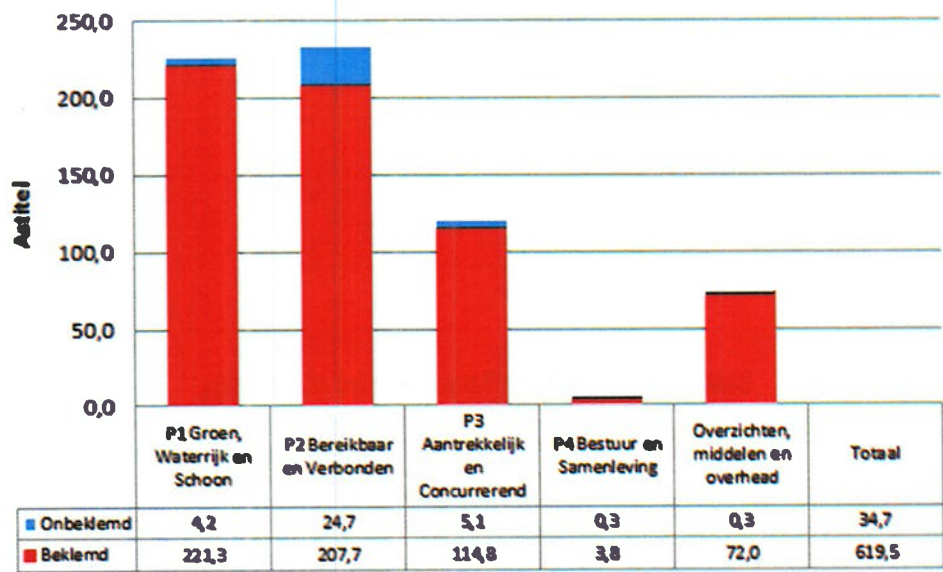
Wat gebeurt er in 2019?

Mutaties reserves 2019

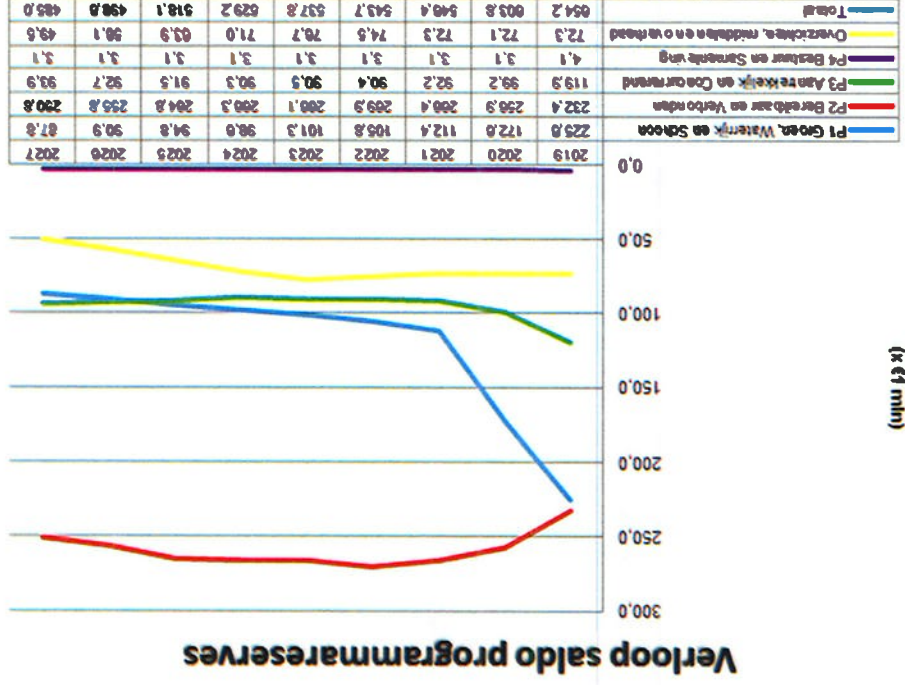

Beklemdheid eind 2019

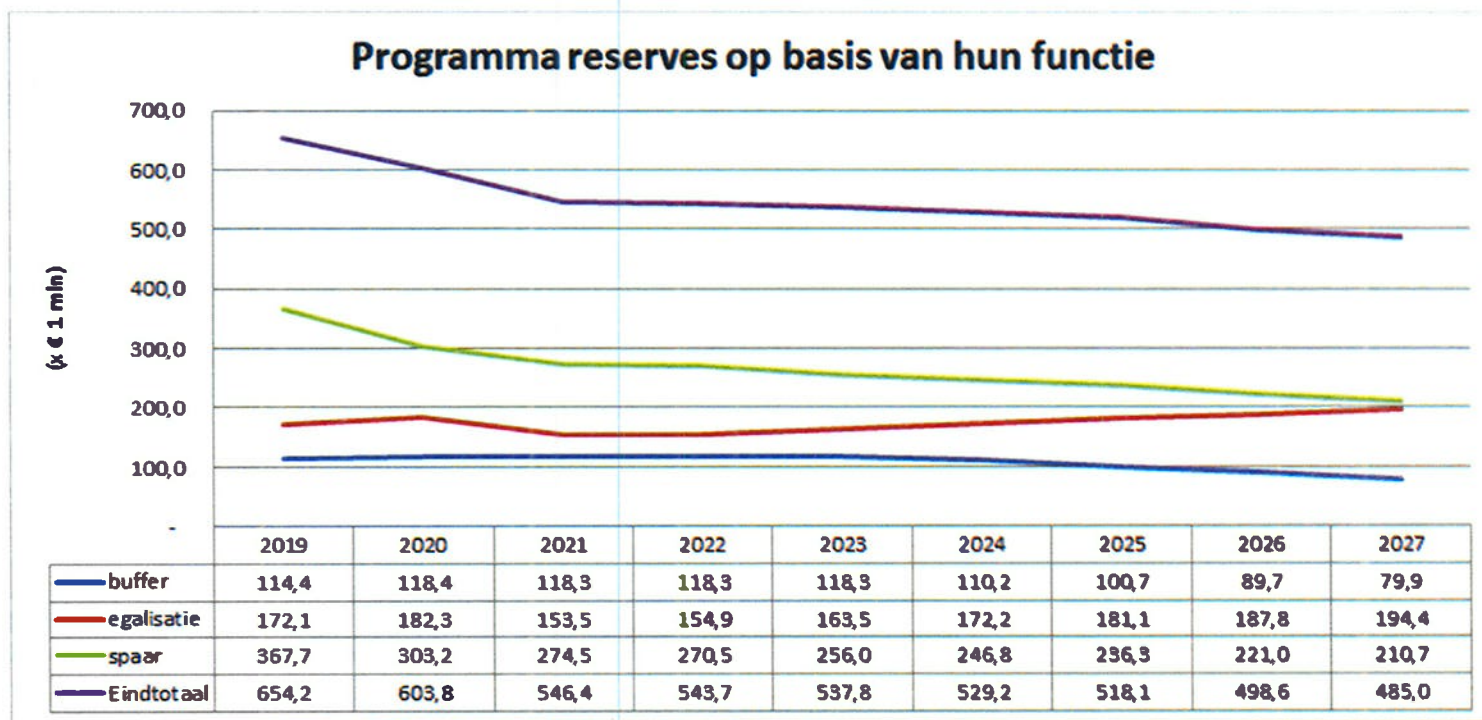
Beklemd-/Onbeklemd deel Programmareserves 2019

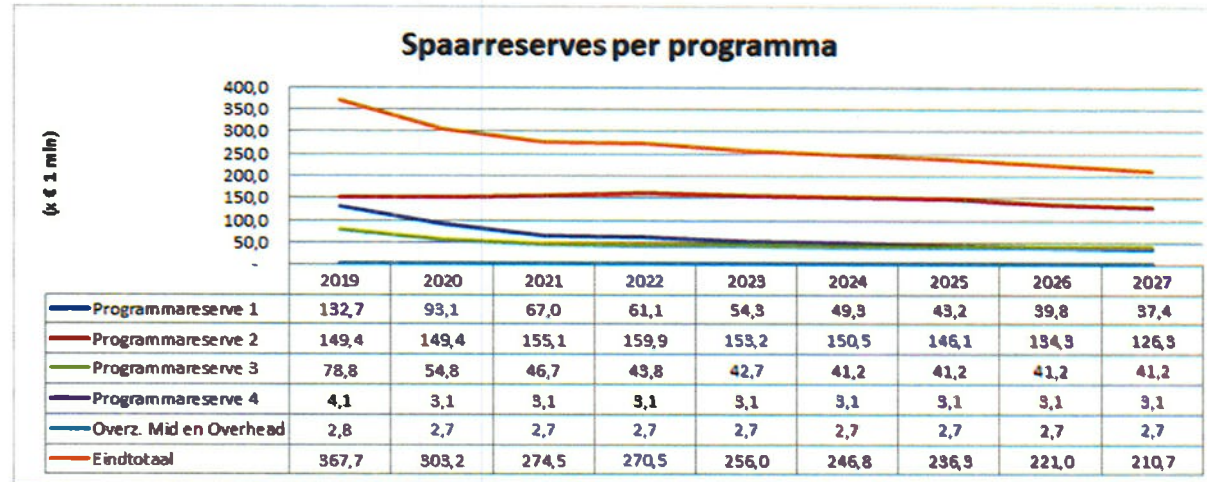
Verloop reserves tot 2027

Zelfde plaatje naar functie

Spaarreserves uitgelicht

- Dalen van € 367,7 mln in 2019 naar € 210,7 mln in 2027
- Saldo in 2027 bestaat uit:
  - Nog niet alle uitgaven gepland of geraamd: € 169 mln (ob € 4,6 mln)
  - Einddatum vóór 2027 maar jaar onbekend: € 30 mln (ob € 4,5 mln)
  - Voortzetting bestaand beleid: € 8,6 mln (ob nvt)

Samenvattende toelichting in financiële begroting

- Samenvatting op basis van de functies van reserves
- Samenvatting beklemd én onbeklemd deel reserves

Arbeidscapaciteit

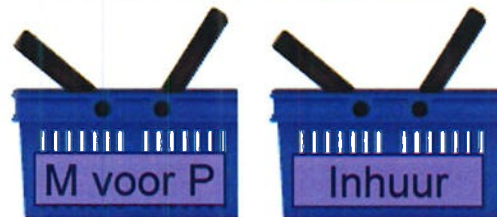
De inzet van arbeidscapaciteit is onder te verdelen naar de volgende 'mandjes'

Loonkosten

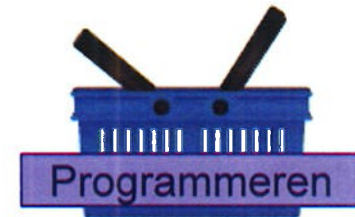

Kenmerken formatie: het betreft structurele taken welke een onderdeel zijn van het reguliere takenpakket van een organisatorische eenheid.

Materiële middelen

Kenmerken materiële middelen: het betreft tijdelijke opgaven waarvoor materiële middelen beschikbaar zijn, welke deels worden ingezet voor tijdelijke capaciteit. Met als thuisbasis een organisatorische eenheid.

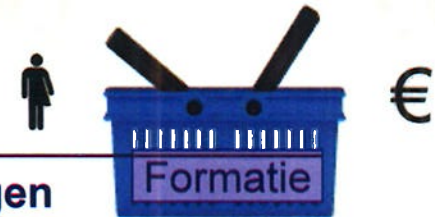
Kenmerken programmeren: het inzetten van bestaande capaciteit in de organisatie voor het werken aan opgaven. De thuisbasis - organisatorische eenheid - van de medewerker draagt de kosten.

provincie **HOLLAND**
ZUID

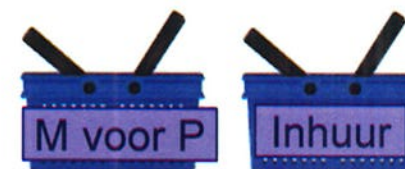

Ontwikkeling formatie in fte en €

	In fte	In miljoen €	Opmerkingen
Begroting 2018	1.407 fte	€ 110,3	
VJN 2018	+ 18 fte	€ 3,0	
Stand 2018	1.425 fte	€ 113,3	
Begroting 2019	- 12 fte	€ 0,9 -	Geplande afbouw van formatie
	+ 12,5 fte	€ 1,2	Continuering bestaande inzet op structurele taken.
	+ 33 fte	€ 3,1	Impuls aan de realisatiekracht van de organisatie.
	+ 25 fte	€ 2,3	Structurele taken invullen met eigen medewerkers in plaats van ingehuurde medewerkers
Stand 2019	1.483,5 fte	€ 119,0	

Ontwikkeling inzet materiële middelen in €

M voor P	In miljoen €	Opmerkingen
Begroting 2018	€ 4,9	
VJN 2018 – jaar 2019	€ 1,0 -	Verschuiving naar loonkosten formatie
Begroting 2019	€ 3,9	
Mutatie begroting 2019	€ 2,7	Additionele inzet van materiële middelen voor met name capaciteit op Energietransitie, Klimaat Energie Akkoord en Circulair Zuid Holland
Stand 2019	€ 6,6	

Ontwikkeling inzet materiële middelen in €

Inhuur	In miljoen €	Opmerkingen
Begroting 2018	€ 17,3	
VJN 2018 – jaar 2019	€ 0,4 -	Verschuiving naar loonkosten formatie
Begroting 2019	€ 16,9	
Mutatie begroting 2019	€ 0,6	Incidentele plus in 2019
Stand 2019	€ 17,4	<i>afroning</i>

